

[Erlendsson.]

at det ikke ville være blevet bygget, hvis fru Eva Gredal fra begyndelsen havde været med, men hun overtog det jo på et stadium, hvor det var så vidt fremskredet, at det ville være vanskeligt at standse det.

Nu hører jeg, at det alligevel har visse positive sider, og jeg vil gerne høre mere om det, hvis der bliver lejlighed til det.

Netop de åndssvage, som ikke er helt uden for oplæringsmæssig rækkevidde, er særlig følsomme over for flytning fra vant omgivelser og fra deres gennem længere tid opnåede følelsesmæssige tilknytning. De har et særligt behov for at knytte sig til en enkelt person eller nogle få personer.

Man siger, at små institutioner er dyrere end store institutioner. Det har gang på gang, ikke mindst i de senere år, vist sig at være helt forkert; tværtimod har bortrationalisering af mindre til fordel for større medført væsentlige fordyrelser. Jeg synes også, at fru Eva Gredal kom lidt ind på det, da hun udtalte sin forundring over, at de gammeldags institutioner, måske de mindre — jeg forstod ikke rigtig, om det var dem, der var tale om — klarede sig med et mindre personale end de større og nyere og flottere institutioner.

Det, vi altid skal passe på, når vi skal hjælpe en samfundsgruppe, er netop, at de penge, der gives ud, kommer dem, der skal hjælpes, til gode og i mindre grad hjælperne. Naturligvis har også de, der skal hjælpe, krav på forbedringer i deres arbejdsforhold, men en del kunne jo tyde på — også fru Eva Gredals bemærkninger derom — at måske en mindre del kommer dem, som har hjælpen behov, til gavn, og en større del af beløbet kommer hjælperne til gavn.

Men hvorfor hele tiden satse på, at det er statsopgave eller kommunal opgave? Hvorfor ikke tage imod tilbud fra private, som er interesseret i at skabe disse mindre miljøer, som jeg tror der er enighed om er de mest gavnlige for de klienter, der her er tale om?

Et meget opmuntrende eksempel i den retning er feriegården Søttrup, som jeg for nylig har stiftet bekendtskab med. Det er en bondegård på 25 tdr. land, hvor et ungt idealistisk indstillet ægtepar har lavet et hjem for handicappede af forskellig slags, ikke blot åndssvage, men også andre handicappede og dem, vi i dag kalder afvigere,

altså besværlige børn og unge, som man ikke kan beskæftige i almindelig skole, uden at det går ud over undervisningen af de andre. Hvis man putter alle sådan nogle af bestemte kategorier sammen, har man sjældent nogen nytte af det, men hvis man derimod sætter forskellige former for handicappede børn og unge sammen, vil de forskellige situationer, som de ser de andre befinde sig i, og den mulighed for at føle en overlegenhed på punkter, som andre ikke har tilsvarende, ofte have en heldig indflydelse. F. eks. de åndssvage ved, at de tit er meget nemme og taknemlige og også gør, hvad man gerne vil have dem til, mens de andre, de uregerlige, de besværlige, som kommer fra skolerne, naturligvis i reglen har en betydelig større intelligens og forstand og kan hævde sig derigennem, men kan tage et godt eksempel af de andre; og de, som har legemlige handicap, kan føle sig bedre tilpasset på visse punkter end dem, som har de sjælelige handicap. På den måde viser det sig ofte, at sådanne forskellige grupper, når de sættes sammen, stimulerer og styrker hinanden.

I et arbejde som dette er uselvsk og idealistisk indstilling alfa og omega. Jeg siger ikke dette for at sætte et spørgsmålstegn ved de folks indstilling, som i dag har med denne forsorg at gøre inden for den offentlige sektor; jeg vil bare pege på, at det sikkert vil være forkert at gå uden om de tilbud, der kommer fra private, som gerne vil påtage sig en sådan opgave.

Jeg vil også gerne pege på noget andet, som jeg synes er af betydning: når åndssvage af en vis kategori, en ikke alt for svær behandlings- eller optræningskrævende kategori, har nået en vis modning, som kommer med alderen, står man tit over for problemet med, hvor man nu skal gøre af dem, nu skal de ud i samfundet, de skal socialiseres, og hvad kan man tilbyde dem? Ja, vi hørte jo fra fru Eva Gredals side, at man har ungdomspensioner, og det er sikkert også udmærket. De åndssvage kommer ud, og de føler sig som del af samfundet, men så kommer der noget andet: de skal også beskæftiges, de skal have noget meningsfyldt ind i deres tilværelse, og det er tit meget vanskeligt at skaffe dem. Vi har naturligvis de beskyttede værksteder, det er udmærket, men der er for ringe valgmulighed, og jeg vil